

KAKO SMO OSNIVALI UDRUŽENJE INTERNIH REVIZORA SRBIJE

UVOD

Ove godine navršava se 15 godina postojanja Udruženja internih revizora Srbije (u daljem tekstu: Udruženje), koje je osnovano 5. juna 2008. godine. Osnivanje Udruženja odvijalo se u momentu kada su se spojile potrebe struke i entuzijazam profesionalaca koji su bili spremni da dele svoje znanje sa drugim pojedincima i društvom na dobrovoljnoj osnovi.

Dolazak stranih investitora u Jugoistočnu Evropu ubrzao je razvoj profesije interne revizije i doprineo širenju globalnog Instituta internih revizora (IIA) u ovo područje. Srbija je u to vreme intenzivno stremila ulasku u Evropsku uniju, i povezivanje sa internim revizorima na internacionalnom nivou bio je jedan od prirodnih ciljeva profesije.

Osnivanje Udruženja internih revizora Srbije bio je svojevrsan projekat, u kojem je, sa različitim obimom angažovanja, učestvovao veliki broj internih revizora. Koordinacija aktivnosti velikog broja učesnika odvijala se učestalim deljenjem svih informacija sa svim učesnicima, a sredstva komunikacije su se spontano razvijala.

Godišnjice su pogodan trenutak da se podsetimo na početke i ključne događaje koji su vodili ka stabilnom i održivom Udruženju internih revizora Srbije kakvo je ono, sa svojih skoro 400 članova, danas.

AMBIJENT PROFESIJE DO OSNIVANJA UIRS-A

Intenzivnost razvoja profesije interne revizije u Srbiji povezan je sa razvojem zakonskih regulativa koje su uređivale poslovanje finansijskih institucija (Zakon o bankama iz 2005. i Zakon o osiguranju iz 2004), zatim izmenama i dopunama Zakona o budžetskom sistemu u 2006. godini, kojim je uvedena interna revizija u javni sektor i Zakonom o računovodstvu i reviziji iz 2006. godine, kojim je

REZIME

Osnivanje Udruženja internih revizora Srbije kao afilijacije Instituta internih revizora (IIA) bio je svojevrsan projekat koji se, podstaknut potrebama profesije i uz podršku iz međunarodnog okruženja, realizovao zahvaljujući ogromnom entuzijazmu i dobrovoljnom radu profesionalaca iz interne revizije. Kvalitet rada svih učesnika u ovom projektu doprineo je da Udruženje u relativno kratkom roku postane punopravni član IIA.

Ključne reči: UIRS, IIA Srbija, jubilej

¹ ALFA BK Univerzitet, e-mail: jozefina.beke@live.com

uveđeno profesionalno zvanje za interne revizore pod nazivom „Ovlašćeni interni revizor“.

Nagli razvoj profesije interne revizije u tom periodu prirodno je zahtevao i profesionalnu podršku razvoju struke, a posebno su bili jaki zahtevi za znanjima i veštinama koji su bili potrebni za neposredan rad internih revizora. Pored toga, postojala je i potreba za intenzivnijom komunikacijom unutar profesije, razmenom iskustava, programima za kontinuirano stručno usavršavanje i za stručnom literaturom. U praksi su se javljale ideje i predlozi o potrebi međusobnog povezivanja i organizovanja profesionalnog udruženja, uključujući i afilijaciju Globalnog Instituta internih revizora (IIA), kakva je u međuvremenu već postojala u Hrvatskoj i Bosni i Hercegovini. Pre osnivanja Udruženja u Srbiji je bilo 65 revizora koji su bili članovi Globalnog IIA, od kojih je 14 imalo zvanje „Certified Internal Auditor“ stečeno kog Globalnog IIA. Najveći broj revizora radio je u preduzećima i bankama osnovanim od strane inostranih investitora.

PRVA PRAVA INICIJATIVA

Na inicijativu Globalnog Instituta internih revizora (IIA) i kompanije STADA iz Nemačke, 7.2.2008. godine u prostorijama revizorskog društva *Deloitte* u Beogradu održan je prvi sastanak internih revizora iz Srbije, među kojima je jedan broj njih već bio član IIA. Sastanak je vodio gospodin Denis Bergevin, u to vreme regionalni menadžer IIA za Istočnu Evropu. Nakon što nam je predstavio IIA, ukazao je na mogućnost da se i u Srbiji osnuje profesionalno udruženje koje bi tokom vremena postalo punopravna afilijacija IIA.

Dva ključna preduslova za povezivanje sa IIA bila su sledeća dva zahteva: (1) da Udruženje bude nezavisno od bilo koje druge organizacije, državnih organa ili obrazovnih ustanova; i da (2) članovi udruženja mogu biti samo fizička lica. Takođe, članstvo mora da bude otvoreno za sve pojedince koji rade u internoj reviziji ili u bilo kojoj srodnoj oblasti. Udruženje može imati različite vrste članstva, koje bi uključivalo članove sa pravom glasa i članove bez prava glasa, pri čemu se godine iskustva u internoj reviziji ne uzimaju kao kriterijum za prihvatanje ili odbijanje novog člana. Snažno se preporučivalo i da postoje vrste članstva koje bi omogućile studentima i nastavnicima da postanu članovi.

Ceo proces osnivanja morao je strogo da se odvija u skladu sa lokalnim zakonima i bez ikakvog konflikta interesa. Proces osnivanja obavljen je kroz nekoliko faza. Prva faza bila je sticanje statusa prospektivnog instituta IIA, druga

faza je obuhvatala sticanje statusa pridruženog instituta IIA, a treća faza je podrazumevala sticanje statusa punopravnog instituta IIA. Ovaj proces uobičajeno traje oko tri godine. U tom trenutku, ceo proces nam je izgledao prekomerno dug, a cilj skoro nedostižan.

Na kraju izlaganja, poruka regionalnog menadžera IIA bila je za sve pomalo zbunjujuća, jer je rekao da to moramo sami da uradimo. U Srbiji je tada već postojalo 65 članova Globalnog IIA, od toga 14 članova sa profesionalnim zvanjem „Certified Internal Auditor (CIA)“. IIA će nam pružiti pomoć oko organizovanja udruženja u vidu saveta, metodoloških uputstava i kontakata, i slično. Svi smo počeli da ostavljamo svoje posetnice na stolu, očekujući da će neko da preuzme na sebe taj zadatak.

Činjenica da se većina nas koji smo prisustvovali inicijativnom sastanku nije međusobno poznavala, od tog trenutka nametnula je potrebu za jakom i otvorenom komunikacijom. Prva komunikacija ostvarivala se putem glasila koje smo nazvali „Communication Review“. Naša prva E-adresa bila je formationcommittee@gmail.com. Putem nje smo komunicirali sa svima koji su bili na listi članova i koji su se javljali sa željom da nešto urade, ili samo da pruže podršku.

Prvi organ koji je formiran radi osnivanja lokalnog instituta bio je Koordinacioni odbor, koji je imao šest članova, poteklih iz različitih delatnosti. Odbor je imao zadatak da koordinira rad svih članova koji žele da budu uključeni u aktivnosti osnivanja. Bilo je veoma važno da odbor ima i IT stručnjake, koji bi mogli odmah da naprave veb-sajt. Ovaj odbor se nekako spontano formirao od strane onih koji su izražavali najveću spremnost da u tom trenutku dobrovoljno rade na osnivanju Udruženja. Prvi zadatak bio je podnošenje zahteva Globalnom IIA, da zvanično zatražimo status prospektivnog instituta.

Status **Prospektivnog instituta**/*Prospective Institute* – što je značilo da je Koordinacioni odbor dobio pravo da započne sa osnivanjem nacionalnog instituta – dobijen je 20.3.2008. godine. Zajedno sa statusom Prospektivnog instituta, dobili smo i prve mentore, Norberta Vagnera iz IIA iz Austrije i Dr Ulriha Hanu iz IIS iz Švajcarske. U tom trenutku, projekat osnivanja Udruženja internih revizora Srbije okupio je 90 internih revizora.

Već na samom početku osmišljen je program za izradu visokopouzdanе baze podataka članova i pokrenuto je pitanje politika zaštite podataka o članovima budućeg udruženja. Dogovorili smo se da usvojimo takve politike privatnosti koje su u skladu sa politikama privatnosti globalnog IIA. Nenad Glavčić, student, koncipirao je naš prvi veb-sajt,

na šta smo svi bili veoma ponosni. Iako je postojalo i veliko interesovanje za organizacijom stručnih skupova, po tadašnjim propisima to nije bilo moguće sve dok se Udruženje nije zvanično registrovalo.

Ovaj period karakterisalo je učešće velikog broja ljudi koji su želeli da doprinesu osnivanju Udruženja. To je bio zaista jedan odličan timski rad ljudi koji se pre ovoga nisu poznavali, ali su se okupili oko dobre ideje. Uočljivo je da je IT sektor bio baš zainteresovan, zato što oni tada u Srbiji nisu imali neku organizaciju u kojoj bi se okupljali. Naravno, finansijski sektor je najviše bio zastupljen, kao i kompanije iz privrede u kojima je bio prisutan strani kapital (Hemofarm i Telekom Srbija).

OSNIVANJE UDRUŽENJA INTERNIH REVIZORA

Osnivačkoj skupštini održanoj 5. juna 2008. godine prethodio je višemesečni rad brojnih kolega koje su želele da daju svoj doprinos i koje su sa velikim entuzijazmom i posvećenošću radile na predlozima Statuta i organizacione strukture budućeg Udruženja, na upoznavanju svih relevantnih subjekata i javnosti sa ovim aktivnostima, na privlačenju pažnje sopstvenih organizacija – obveznika interne revizije.

Udruženje internih revizora Srbije zvanično je osnovano 5.6.2008. godine, kao dobrovoljna, strukovna, nevladina, nedobitna organizacija. Osnivačkoj skupštini prisustvovalo je 85 osnivača (3), uglavnom internih revizora, ali i drugih lica zainteresovanih za razvoj profesije, kao što su profesori univerziteta, eksterni revizori, računovođe i menadžeri rizika. Za predsednika Udruženja izabrana je dr Jozefina Beke-Trivunac, sa zadatkom da vodi proces osnivanja do prve izborne skupštine. U momentu prve izborne skupštine, koja je održana 16.10.2008. godine, Udruženje je imalo 115 članova. Na prvoj izbornoj skupštini izabrani su svi organi Udruženja. Za predsednika je izabrana Mirjana Bogićević, kao nosilac profesionalnog zvanja CIA, koje izdaje IIA, a za sekretara Udruženja Mira Vuković (4). Preduzete promotivne aktivnosti i veliko interesovanje stručne javnosti za aktivnosti Udruženja doprinosili su stalnom rastu broja članova. Očekivanja internih revizora od Udruženja su od samog početka bila veoma visoka, što se najbolje može videti iz članka Nade Peleš „Šta očekujem od Udruženja internih revizora Srbije“, objavljenog u Biltenu broj 4 iz 2008. godine (4).

Odbor direktora IIA Global priznao je UIRS status **Instituta u osnivanju/Institute-in-Formation** 16.12.2008. godine (5). Sticanjem statusa Instituta u osnivanju, 125 članova

Udruženja postali su članovi Globalnog Instituta internih revizora, svetske organizacije internih revizora koja je u to vreme brojala preko 165.000 članova. Članovi Udruženja stekli su značajne koristi od ovog statusa, počev od prava pristupa svim resursima na sajtu Globalnog IIA, povlastica kod registracije i prijavljivanja ispita za profesionalna zvanja kod Globalnog Instituta, preko korišćenja popusta pri nabavci literature koju izdaje Globalni IIA, mogućnosti blagovremenog informisanja, do korišćenja povlašćenih cena za prisustvovanje globalnim događajima, kao što su konferencije, seminari, radionice, okrugli stolovi i treninzi. Pridruživanjem Globalnom Institutu ostvaren je jedan od najvažnijih ciljeva zbog kojih smo se početkom februara 2008. godine prvi put okupili u prostorijama revizorsko društva *Deloitte*.

Šireći svoju bazu, uspostavljajući strateški plan i odgovarajuću infrastrukturu za njegovu realizaciju, prihvatajući načela funkcionisanja Globalnog Instituta, radeći posvećeno na dostizanju neophodnih standarda, Udruženje internih revizora je 4.12.2010. godine postalo punopravni član Globalnog Instituta internih revizora, a UIRS je priznat i za Institut internih revizora Srbije (IIA Serbia). Brojni izveštaji o aktivnostima UIRS-a koje smo u svrhu dokumentovanja njegovog razvoja podneli na uvid IIA Globalu, bili su zaista pozitivno ocenjeni, a u usmenoj komunikaciji sa predstavnicima IIA Global – UIRS je takođe dobio pohvale, što nas je uverilo da je dobrovoljni rad cenjen i da je doneo kvalitet koji je prepoznat (6).

U oktobru 2011. godine Udruženje internih revizora Srbije postalo je član Evropske konfederacije instituta internih revizora. Puna pripadnost ovim organizacijama omogućila je bolje prepoznavanje i priznavanje Udruženja u domaćem okruženju i njegov dalji razvoj, značaj, podizanje kvaliteta delovanja, porast interesovanja stručne javnosti i još veće uključivanje internih revizora u realizaciju planova i aktivnosti Udruženja (8).

PROGRAMSKE AKTIVNOSTI

Punopravno članstvo u globalnoj profesionalnoj porodici nacionalnih organizacija internih revizora otvorila je Udruženju, na međunarodnom planu, još veće mogućnosti korišćenja globalnih resursa, kao i povezivanje i uspostavljanje široke saradnje sa velikim brojem drugih nacionalnih organizacija internih revizora. Od Globalnog Instituta internih revizora Udruženje je dobilo pravo na prevod i objavljivanje Međunarodnog okvira profesionalne prakse interne

revizije. Nakon više meseci dobrovoljnog rada članova – volontera na prevođenju, lekturi i pripremi teksta za štampu – Međunarodni okvir profesionalne prakse na srpskom jeziku prvi put je objavljen 2011. godine (7).

U praksi delovanja nacionalnih, regionalnih i globalnih organizacija godišnje konferencije su razvijene kao forma za upoznavanje članova i stručne javnosti sa globalnim aktuelnostima i kretanjima struke, sa praktičnim i teorijskim dešavanjima i dostignućima i pravcima daljeg razvoja struke i sa oblastima koje su sa njom povezane. Prva godišnja konferencija Udruženja internih revizora održana je 2012. godine u Beogradu.

Na samom početku rada Udruženja prepoznate su potreba i značaj izdavanja stručno-informativnog glasila koje bi bilo značajna podrška naporima na predstavljanju aktivnosti Udruženja, privlačenju pažnje i informisanju svojih članova i stručne javnosti o istim. Primarni medij za komunikaciju bio je sajt. Najpoznatije periodično glasilo bio je u stvari časopis pod nazivom „Bilten Udruženja internih revizora Srbije“, koji je od 2016. promenio ime u „InmagazIN“ (2). Redovno izlaženje ovog časopisa imalo je značajan uticaj na kontinuirani rast ugleda Udruženja.

MEĐUNARODNA SARADNJA

Kao članica Globalnog Instituta internih revizora, Udruženje je od samog početka bilo upućeno na međunarodnu saradnju, koja je bila i okosnica razvoja kvaliteta rada Udruženja. Najintenzivnija međunarodna saradnja odvijala se sa ranije osnovanim institutima/afilijacijama u Hrvatskoj i Bosni i Hercegovini i sa Institutom internih revizora Austrije. Značajna komunikacija odvijala se i sa afilijacijama iz Centralne i Jugoistočne Evrope, koja je bila formalizovana i redovnim godišnjim sastancima. Jedan od tih sastanaka održan je 2017. godine u Beogradu (1).

POČETNE NEDOUVICE I LUTANJA

Želja za dostizanjem visokog kvaliteta koji je bio potreban za prijem u Globalni IIA ogledala se i u terminologiji koju smo koristili. Prvo glasilo za komunikaciju nazvali smo „Communication Review“, prva e-adresa bila je: formcomittee08@gmail.com. Najteže nam je bilo da izaberemo nazive organa upravljanja. Najviši organ upravljanja nazvali smo „predsedništvo“, dok bi ga danas verovatno nazvali „upravnim odborom“. „Odbor za imenovanja“ nazvali smo „Odbor za nominovanja“.

Po pravilima Globalnog Instituta naše udruženje trebalo je da se zove Institut internih revizora Srbije – IIA Srbija. Zakonski propisi iz tog doba ograničavali su upotrebu naziva „institut“. U tom trenutku bilo je najjednostavnije da uzmemo ime koje Udruženje i danas nosi. Bilo je lutanja i oko naziva drugih funkcija, čiji neposredni prevod sa engleskog jezika nam nije bio blizak.

Velike nedoumice postojale su i po pitanju uređenja upravljačke strukture Udruženja. Smernice za najbolje korporativno upravljanje IIA preporučivale su i imenovanje neizvršnih članova predsedništva, radi transparentnijeg upravljanja Udruženjem, i izbor stepenastih mandata pri izboru članova na funkcije, radi obezbeđenja kontinuiteta upravljanja. Ni jedna od ovih preporuka nije prihvaćena, jer je delovala komplikovano za primenu.

DOPRINOS UDRUŽENJA PROFESIJI I DRUŠTVENOJ ZAJEDNICI

Udruženje je od samog osnivanja nastojalo da primeni organizacione preporuke Globalnog instituta internih revizora. Takav odnos ogledao se i u potrebi da se u organizovanju i radu poštuje dvojna regulativa, prvo domaći zakonski propisi, dok su sva statutarna, organizaciona i stručna principijelna rešenja od osnivanja bila uspostavljena na način da uvažavaju, prilagode i iskoriste iskustvo, rešenja i preporuke Globalnog Instituta internih revizora gde god je to bilo primereno.

Posebna vrednost i dragoceni resurs koji je uspostavljen na početku delovanja, od same ideje o osnivanju Udruženja, bilo je neposredno uključivanje velikog broja internih revizora u rad Udruženja. Mogućnost da lično i neposredno učestvuju u postavljanju ciljeva Udruženja i njihovoj realizaciji, da utiču na unapređenje kvaliteta aktivnosti i usluga koje Udruženje pruža svojim članovima, kao i mogućnost da utiču na način kojim se javnost upoznaje sa ciljevima i aktivnostima Udruženja, doprinosila je neprekidnom razvoju Udruženja, zasnovanom na prepoznavanju suštinskih profesionalnih potreba svojih članova.

VREDNOSTI KOJE UDRUŽENJE ČINE ODRŽIVIM

Krilatica Globalnog Instituta internih revizora „Napredujemo kroz saradnju“ govori o fundamentalnoj vrednosti udruživanja na globalnom nivou u okviru Globalnog Instituta. Činjenica da Udruženje ima status afilijacije Globalnog

Instituta nesporno je najveća vrednosti Udruženja. Druga vrednost je spremnost velikog broja internih revizora da dobrovoljno učestvuju u programskim aktivnostima Udruženja. Uobičajeno se smatra da pet posto aktivnih članova može svojim delovanjem da očuva vrednosti Udruženja na dugi rok. Tokom prvih nekoliko godina, broj aktivnih članova dostizao je i do dvadeset posto. Delovanje velikog broja članova razvilo je energiju koja je Udruženju omogućila da stekne status punopravnog instituta u periodu koji je dosta kraći od uobičajenog. Pristup svih članova bogatim resursima Globalnog Instituta i prava na prevod i publikovanje smernica i drugog materijala koja je Udruženje steklo, omogućili su mu da postane oslonac razvoja profesije interne revizije u zemlji.

HOW WE FOUNDED THE ASSOCIATION OF INTERNAL AUDITORS OF SERBIA

SUMMARY

The foundation of the Association of Internal Auditors of Serbia as an affiliate of the Institute of Internal Auditors (IIA) was a kind of project that, prompted by the needs of the profession and by support from the international environment, was realized by virtue of enormous enthusiasm and voluntary work of internal audit professionals. The quality of the work of all participants in this project contributed to its becoming a full member of the IIA in a relatively short period of time.

Keywords: UIRS, IIA Serbia, anniversary

LITERATURA

1. Beke-Trivunac Jozefina (2017). CEE Forum 2017, IRmagazIN, ISSN 2466-5177, Broj 3, jul 2017, str. 10-11.
2. Tomanović, Jovanka (2016). Reč urednice, IRmagazIN, ISSN 2466-5177, Broj 4, oktobar 2016, str. 4.
3. Udruženje internih revizora Srbije (2008). Bilten Udruženja internih revizora Srbije, ISSN 1820-8908, Vol. I, broj 1, str. 6-26.
4. Udruženje internih revizora Srbije (2008). Bilten Udruženja internih revizora Srbije, ISSN 1820-8908, Vol. I, broj 4, str. 2.
5. Udruženje internih revizora Srbije (2008). Bilten Udruženja internih revizora Srbije, ISSN 1820-8908, Vol. I, broj 6, str. 2.
6. Udruženje internih revizora Srbije (2011). Izveštaj o radu UIRS za 2010. godinu. Beograd.
7. Udruženje internih revizora Srbije (2011). Međunarodni okvir profesionalne prakse (MOPP), Beograd.
8. Udruženje internih revizora Srbije (2012). Izveštaj o radu UIRS za 2011. godinu. Beograd.